



наведи телефон

Луимә СЭрипос

25.01.2024
№ 2 (1308)

www.khanty-yasang.ru

Основана 11 февраля 1989 года

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru



Е. Гоголева барум хури

Ты хурит Хальүс район Саранпавылт блнэ мәнъщи хум Владимир Васильевич Хозумов Матвей апыгрище ёт пöслым блэг. Ты этпос 31 хөталэт тав 65 тälэ төвлы. Тав урётыл 7 лөпсыт потыр ловиньтэн.

| | | | |
|--------------------------------------|----------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| Ты номерт ловиньтэн: | Потранув хүнтлэн ▶ 2 | Нөх-патум агит-пыгыт мүйлупсал майвёсыт ▶ 4 | Тав тэнуг пайтнэ хөтпаг хаництахты ▶ 5 |
| Ясунт павыл хум 65 тälэ төвлы ▶ 7 | Мәщтырыг юнсхатуңкве хасы ▶ 9 | Пёс наканув хаництаңкве пұмыщ ▶ 12 | Нимсарэква полц пуки (мәнъщи мөйт) ▶ 15 |

Сосса олупса Эрүптән нэ янытлавес

Югорск үс музейт рүпитан мэхум Дарья Ивановна Белова сымыңыщ янытлыяныл. Тав 2023 тәл оигпам порат «Музейный Олимп Югры» касылт «Музейный волонтер» номинацият нөх-патыс. Тамле намыл та хөтпат мивет, хотыют төрум мәгыс мирн нёты, хотты элүмхөласн онтас вәри.

«Музейный Олимп Югры» касылт кәсың тәл музейт рүпитан мэхум ос тәнанылн нётнэ хөтпат халт вәрыглаве, кәсың хөтпа такви вәрум рүпататэ урыл нэпак хансы, маныр пүмыщ рүпата вәрыглас, тот потырты. Жюри-хөтпат сунсэгыт, ос мирн яныг онтас ос щәгт тотнэ вәрмалит нөх та патэгыт.



Дарья Белова яныг мүйлупсал округ культура департаментыт кўшаиг рүпитан нән Маргарита Козлован мүйлуптавес ос янытлавес, ты кастыл нэ Ханты-Мансийск үсн ёхталас.

Мәньщи нэ Дарья Ивановна ялпың хөталыт порат музейн ёхталан



Д.И. Белова кўшай нән М.С. Козлован янытлаве

мэхумн сосса мир урыл потырты, тәнаныл щакв-щүңкве ханищтыянэ. Ты коныпал нэврамыт ёт рүпитаңкве сака ёмщакв хәсы, тәнаныл мәньщи ләтңыл потыртаңкве ханищтыянэ, аквёет мәньщи эргыт эргёгыт, ййквыт ханищтэгыт.

Тав мәньщи культурав

сака Эрүптытэ, мәньщи ләтңыл стихыт хансы, эргүңкве хәсы. Музейт ялпың хөталыт вәрыглан порат тав акваг тув нётүңкве вөвиньтәлаве.

Югорск үс музейныл тётым ляххал
Г.КОНДИНА
мәньщи ләтңыг
толмашластэ

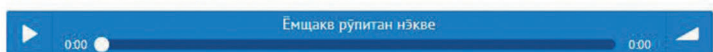
Потранув хўнтлән



Мансийский | Русский
Ёмщакв рүпитан нэкве

Ань ты йист ул кәсың хөтпа матыр техника бньщи. Кос хоты яласан уг бензин ман солярка тәл рүпитаңкв ат паты. Кәсың матыр яласан ёр ошнэ хөтпа таквинатән бензин ман солярка акваг ёвты.

Хулкомсунт пәвылт заправка рүпитан эква Татьяна Даниловна Самбиндалова пәвылн мәхмытн пуссын вәве. Рүпат пәлыл кўшаньн ос акваг ёсгаве, янытлаве, ёмщакв рүпитанэтэ мәгыс Хәльбүс үскант Доска почётын хуритэ ханлым олы. Татьяна Даниловна такви урётыл тох потыртас:



Ань йист кәсың порат матыр йильпи ищхйпың вәрмалы квәлтапаве. Тох ань ловиньтан мәгсыл хансым нэпакыт турсуил ищхйпың мән хансавет ос тәнаныл нас хўнтлуңкве рөви, ты нэпакыт «аудиокниги» ләвавет.

Мән ханты ос мәньщи газетагувт хаснэ потранув ты тәл овылпатам пәсыл турсуил хансуңкве овылтасанув, тәнаныл

мән «аудиофайл» ләвиян-ув. Тох мән кәсың номер газетаныл сәтахтем потрыт ловиньтыянүв.

Мәньщи ос руц ләтңыл хансум потранув «Ханты Манси Мир» лөпсувт олэгыт, та потранув ёлы-пәлт потыртан потранув тув ань вәриянүв.

Нән ловиньтан коныпал төва потрыт хўнтлуңкве тах вөрмияны, «аудиофайлыт» хансым

потыр ёлы-пәлт хөнтыянын.

Ань 2022-2032 тәлыт сыс щәнэ ләтңанув ўргалан мәгыс ос төват щар хот ул вос сөймёгыт, таимәгсыл «Международное десятилетие языков коренных народов» нампа вәрмалы ЮНЕСКО колт вәруңкве ләввес. Кәсың мир оlnэ мят ләтңыт ўргалан тәлат вос вәрыглавет, элалыт вос ханищтавет.

Мән редакциявт потра-нув ты тәл палыт потыртаңкве патыянув. Ты элы-пал туп мөрсың порат потрыт потыртасанүв, ань кәсың этпос турсуянув хўнтлуңкве патыянын. Мән кәсыңув такви хансум потре ловиньтытэ тах ос нән хўнтлуңкве вөр-милын.

Газетав №1 потранэ нән тыт хөнтылын: <https://khanty-yasang.ru/luima-seripos/no-1-1307>.

Мәньщи ләтңув ханищтан хөтпан ты потрыт хўнтлым кўстырнувег ханищтаңкве паты, манос хосат такви ләтңыл ат потыртам хөтпа мәнав хўнтлытэ ос ләтңе номылматытэ.

Галина КОНДИНА

Мир пусмалтан мӕхум ӕлы пӕвлытын минаясыт

Тынакт округт ӕлн ӕлнӕ мӕн пӕвлың мӕн тӕлы лӕңх хосыт лӕккарыт мӕхум пусмалтаңкве минаясыт. Тамле тӕлат урыл «Центр профессиональной патологии» нампа колт пуңкототнӕ хум Николай Ташланов потыртас.

Тав лӕвыс, ӕлн ӕлнӕ пӕвлытын 2022 тӕлныл кит лӕккарың пиркӕтаг яласаңкве патсыг. Мӕшинаныл матыр-ӕти ӕрнӕ пусмалтан утыт пуссын ӕлӕгыт. Тӕлы лӕңх хосыт лӕккарыт 6 сӕвсыр районыт палт налыман мӕн пӕвлың мӕн ӕхта-лӕгыт тах.

Николай Ташланов тох потыртас: «Ты тӕл ӕвыл рупитан сӕтыт акв пиркӕта Кондинский районын рупитаңкве минаясыт. Тот терапевт, сым уральтан лӕккарыт, нӕ хӕтпат лӕккарыт, улщпуңкыт пусмалтан

лӕккарыт, невролог ос хирург онтолов мӕн пӕвлытн ялысыт. Тувыл тӕн



Лӕккарыт ӕлн ӕлнӕ пӕвлытын минӕгыт

Белоярский ос Нижневартовский районын кӕтавет.

Китыт пиркӕта тӕл котиль ӕтпос сыс Хӕльӕс район янытыл яласӕгыт, та юи-пӕлт Октябрьский ос Ханты-Мансийский районын минӕгыт тах. Тот терапевт, хирург, невролог

ос нӕ хӕтпат лӕккарыт коныпал паль, тур ос нӕл ӕгмыт суснӕ лӕккарыт, сам ос алписов уральтан лӕккарыт, УЗИ вӕрнӕ лӕккарыт рупитӕгыт.

Ты тӕлт лӕккарыт ӕвыл щӕс Хӕльӕс район Кимкӕясӕй пӕвлыт мус ялӕгыт, тот 100 сӕвит сосса хӕтпа ӕлы. Ань кӕсың мӕт ты лӕккаранув ӕравет. Сосса мӕхум, вӕим, ань пуссын ӕмас ищӕпың утыл пусмалтаңкве вӕрмавет, тох тӕнаныл яныг ӕсн манос яныг пӕвлытн ялантаңкве ат ӕри.

Лӕккарыт тӕлы лӕңх хосыт яласан рупитаныл мӕнполь ӕтпос оигпан мус тах ӕлы».

Центр профессиональной профпатологии колныл кӕтым лӕххал мӕнӕщи лӕтӕыл
Тамара МЕРОВА
хансытӕ

Самын патум нӕврам мӕгыс олныт нӕх-нӕтавет

Рӕтың юсвой ӕтпос ӕвыл хӕталныл «Материнский капитал» олныт 7,5% сӕвитын нӕх-нӕтаве тах. Тамле лӕтың округут мирн нӕтмил вӕрнӕ департамент хултыс.

Това щӕмьят та олныт иң нӕмхотталь ат холтсаныл, мӕтаныт матсӕвит солкӕви тувыл вуйлысыт кос. Ань тӕн пуссын сертификат-нӕпаканыл ӕщӕнӕ олнаныл та сӕвитаныл ӕлал ловиньтым нӕх-нӕтавет.

«Материнский капитал» нампа программа рупитанӕтӕ пӕсыл Юграт 197 сӕтыра сертификат-

нӕпакыт щӕнитн-ӕщитн кӕтн майвӕсыт. Тыгыл 100 сӕтыра щӕмьят та маим олныт тӕланыл мӕгыс холтсаныл. 97 сӕтыра щӕмьят тӕваныл олныт шар ат новсаныл ос мӕтаныт матсӕвитаныл вуйлысаныл. Ань тӕн та нӕпакыт хультым олнаныл кит ӕтпос ювле хультым юи-пӕлт йильпииг ловиньтавет. Кос выгув, сертифи-



Бондаренко щӕмьят

кат-нӕпаканыл 375 сӕтыра солкӕви хультупасыт кӕ, ань та сӕвитаныл тах 7,5% нӕх-нӕтавет. Та щирил кӕ тӕн 403 сӕтыра солкӕви сӕвитыг нӕпаканыл ӕмты.

Ань тамле нӕпаканыт ӕщӕнӕ олныт нӕн «Госуслуги» ищӕпың лӕпсыт кӕ-салаңкве вӕрмегын. Ос

мирн нӕтнӕ фонд-колт ты олнаныл хотты программа щирыл холтуңкве рӕвӕгыт, тот тах хултавӕн.

Мирн нӕтмил вӕрнӕ колныл кӕтым лӕххал мӕнӕщи лӕтӕыл
Тамара МЕРОВА
хансытӕ

Нөх-патум ағит-пыгыт мүйлупсал майвёсыт

Мән, мәньши ос ханты редакцият рүпитан мәхум, кәсың тәл щәнь ләтың элаль тотнә мәгсыл нъяврамыт касылыл вәрыглыянув.

Мөлты тәл ағиришит ос пыгришит «В мире сказок и легенд» нампа касылт мөйтыт щырыл хурит пөслуңке вөвыгласанүв, руц ләтңыл ты хурит «комиксыг» ләвавет.

Тәнанылн мән ләвсүв, сossa мирыт мөйтаныл, пёс потраныл ёмашакв вос ловиньтыяныл ос ты урыл акв лөпсын хас-нэйвыл манос ольпыл нила манос кит хури акв пөхыт вос пөслыяныл. Ос акв-кит ләтың мәньши манос ханты ләтңыл тув вос хансэгыт.

Тәл котиль этпос 12 хөталэт Ханты-Мансийск үст өлнә нъяврамыт мән рүпитан колувн янытлаңке вөвыгласанүв. Тән пуссын ты касылт нөх-патсыт. Нъяврамыт оманыл ёт тыг ёхталасыт.

Өвлэт мәнки рүпатав урыл потыртасүв, хумус ляххалыт, потрыт хансэв, хумус газетаг вәриягув. Тән суссыт, хумус хансум потранув ос пөслум хуриянув газета лөпсын вәравет, руц ләтңыл ты рүпатав «вёрстка» ләваве. Редакция-колн ёхталам мүй мәхум ты вәрмалил сака пүмшчалахтасыт.

Мәньши ос ханты газетагт кұщай пентсыл рүпитан нә **Надежда Рагимова** тәнаныл янытласанэ ос ләвыс:

– Ювле хулытум тәл сыс округ янытыл мәньши ос ханты нъяврамыт пуссын аквьёт 104 пөслум хурит мәнавн кётсыт. Тән хала-



Н. Лонгортова ос Л.А. Алфёрова

ныл 60 хури – мәньши ләтңыл хансым өлсыт ос 44 – ханты ләтңыл. Ты касылт 14 нъяврамыт нөх-патсыт. Тән пуссын сәвсыр пәвлытт манос усытт өлэгыт. 2023 тәл оигпам элы-пәлт ты ағит, пыгыт диплом-нәпакыл ос мүйлупсал кётсанүв. Төва нъяврамыт школат мөлты тәлт янытлавёсыт, мөтаныт ты тәл өвылтахтам порат мүйлупсал майвёсыт. Мән ань Ханты-Мансийск үст өлнә нъяврамыт тыг вөвсанув, тән ты касылыт өс нөх-патсыт. Ағит ос пыгыт янытлаңке «Югра лылыёп» сossa мәхум организация кұщай нә Людмила Алфёрова ёхтыс. Ты организация нъяврамыт ёмас мүй-

лупсал ёвтуңке олныл нётыс. Ты вәрмаль мәгсыл мән Людмила Александровнан яныг пүмашипа ләтың ләвёв.

Ты юи-пәлт **Людмила Алфёрова** потыртас:

– Тәл котиль этпос 13 щислат журналистыт янытлан хөталыг олы, руц ләтңыл «День российской печати» намаяве. Та хөталт ляххал тотнә мәхум вәрнә рүпатаныл мәгсыл пуссын янытлавет. Кит газетагт рүпитан хөтпат яныг рүпата ань вәрёгыт – щәнь ләтңыг элаль тотэгыт. Ос тамле пүмаш касыл щёпитан кастыл, нъяврамыт мәньши ос ханты ләтңыл пүмшчалахтэгыт.

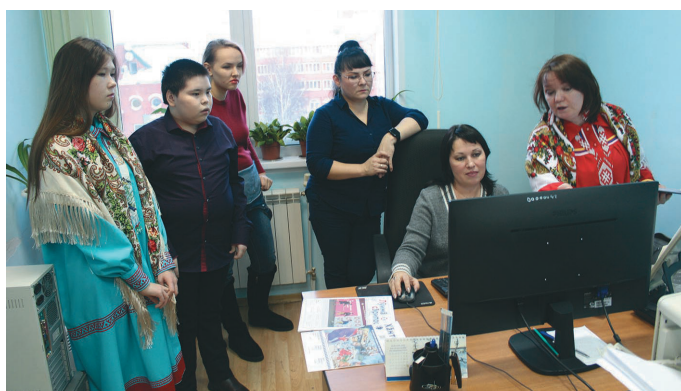
Тувыл Людмила Алек-



Н.В. Рагимова ос К.И. Лукачёва

сандровна нъяврамыт янытласанэ ос диплом-нәпакыл мүйлуптасанэ. Ханты-Мансийск үст өлнә мәньши ағи **Анастасия Лонгортова** 13-18 тәл яныт ағит-пыгыт халт нөх-патыс ос хурмит места вис. Тав 11 классыт Гимназия-колт ханищтахты. Такви хуритэ тав мәньши ләтңыл хансыстэ. **Лев Сульманов** хурмит классын №6 школан яланты, тав 6-12 тәл яныт нъяврамыт халт өвыл местал майвес. Такви пөслум хуритэ ханты ләтңыл хансыстэ. **Кирилл Плеханов** ос ты номинацият хурмит места вис. Тав Ханты-Мансийск үст №10 школат нилыт классыт ханищтахты, такви хуритэ өс ханты ләтңыл хансыстэ.

Мән, редакцият рүпитан мәхум, нъяврамаквет пуссын янытлыянув ос сымың ләтңыл кётыянув. Элаль аквта щырыл сossa мирыт пёс йис вәрмалитыл элаль пүмшчалахтән, щәнь ләтңыл потыртән ос мөйтыт ловиньтән.



Мүй хөтпатн газета вәрнә урыл потыртэв

Людмила ТЕТКИНА

www.khanty-yasang.ru

Тав тәнүт пәйтнә хөтпаг ханищтахты

Тәл котиль 3тпос 25 щислат студентыт янытлан хөталыг блы. Ты кастыл потрув мәнщи мәншат аги урыл мины. Дарья Дунаева – нәмса аги, щән ләтңыл потыртаңкве ёмашакв хасы. Тав газетав мәгсыл такви урәтыл таи потыртас:

– Ам Советский үст Политехнический колледжит китыт курсыт тәнүт пәйтнә хөтпаг ханищтахтәгүм. Ивдель үсныл ты үс мус мәшинал кит щёс миннә ләңхе, поездыл – нила щёс, тиймәгсыл ты үсн ёхтысум.

Мән группавт ань 25 агит, пыгыт ханищтахтәгыт. Практикан Югорск үсн тотыглавесүв, тот «Газпром» пәлныл рүпитан кафе-колт тәнүт пәйтүңкве ханищтавесүв.

Советский үст бльнә общежитияв ёмас, маныр эри – пуссын бньщёв, мәнки тәнүт пәйтүңкве тот вёрмёв, маснут поснә мәшинкат, холодильникыт ос мот техника пуссын блы. Акв колнакт мән хүрум аги бльв.

Лүсум мәнщит тыт бс ханищтахтәгыт, мәнки халувт вайхатэв. Юрт агим наме Валерия Тимофеева, тав Ивдель үсныл блы. Мәнщи пыг Толя Анямов ос Ушма пәвылныл тыг ёхтыс. Ос акв пыг наме Дима Самбиндалов. Тав рүтанә Турвәт пәвылт бльгыт. Дима щәне ёт Советский үсн ань вәнтлас.

Ам Полуночный пәвылт школан ялантамум порат товтыл хайтыгтасум. Төнт сәвсыр касылын акваг тотыглавесүв. Ам бвыл местат тот вәтихал



вуйласум. Советский үст ос товтыл хайтуңкве кәсашасум, тувыл тамле касыл тыт атим. Школат мән сәсныл сәвсыр хусапыт, тотапыт вәрсүв.

Төнт Ивдель үс музейт рүпитан хөтпат ныврамыт тох мәщтырлаңкве ханищтасыт. Вәрум порманув Ивдель үс музейт суссылтавёсыт, тувыл Екатеринбург үсн тотыглавёсыт.

Ты рүпата мәгсыл бс янытлавесүв, ам сәв диплом ос мот эсгын нәпакыт бньщёгүм. Сбвтыт, пәйпыт юнтуңкве бс хәсэгүм, щәнямн хүлтвёсум.

Мәнщи суп бс юнтәгүм, сәвсыр ялпың хөталн тыт вөвыглавёв, ты супум масыглылум. Мблты тәл Уринэква хөтал янытлаңкве Югорск үс музейн ялсүв. Тыт бльнә мир ты ялпың хөтал сака янытлэгыт, сәв мәхум төнт акван-атхатыглэгыт.

Сәсныл вәрим тотапыт, хусапыт Советский үст нәпак ловиньтан колн тотыгласанум, Уринэква хөтал кастыл тот суссылтавёсыт.

Дарья – кәркам, номтың аги, ханищтахтүңкве сака таңхи. Та үст блүңкве



Дарья Дунаева



Д. Дунаева Уринэква хөтал мүйлын порат

хульты манос Свердловский областин ювле мины, ты урыл китыгласлум. Тав тох ләвыс:

– Анузн иң кит арыгкем тәл ханищтахтүңкве эри, хоты мәт рүпитаңкве патәгүм, ат номсахтасум. Рүтанум пуссын Ушмат бльгыт, мән пәвлувт рүпата шар атим. Мәханув вөраим, хүл алышлым бльгыт. Щәням ос та мәт блы. Галя увшим Санкт-Петербург үст А.И. Герцена нампа университетыт хүрмит курсыт

ханищтахты, каңкум Бурмантово пәвылт пөхат рүпиты.

Тамле ёмас, сымың аги Советский үст колледжит ханищтахты. Дарья мәнщи газетав мәгсыл потыр-охсат, ляххалыт хансыглы. Мән таве студентыт ялпың хөталаныл кастыл янытлылүв, акваг щирыл элалъ кәркамыг вос ханищтахты, Нәй-Отыранән акваг вос үргалаве.

Людмила ТЕТКИНА

Эрыгсовыт хунтлысыт ос ёл-хассыт

Мблал «Комунада» ханищтапт «Эрыгсов» рупитан колнак янас вэрыглавес. Тот эргуңкве эруптан ос Эрыгсовыт пумщалан хотпат акван-хонтхатыгласыт. Та ханищтапн Югорск үст блнэ нэ Людмила Волкова (Вынгилева) вбвиньтэлевес. Тав ювле - хультум нила ман ат тэлыткэмт сәңквылтапыл сәңквылтаңкве тахмаяс ос тох элалы пумщалахтым ләшчалт тэныт сәңквылтаңкве та ханищтахтас.

Ань «Комунадат» тэланыл хумле олсыт, маныр вэрысыт, ты овылтыт Людмила Петровна китыгласлум. Тав ювле-лэвыс:

– Мән тот Вера Кондратева, «Хотал» нампа театрыт рупитан нэн, сав ханищтавесүв. Тав сака нётнэ турсуил ханты эргыт эрги, тувыл сыресыр сәңквылтан тэныл эрганэ щёпитыянэ. Эргыт арыг торас суй ул вос ошсыт, хумус тән сыс-тамтавет ос ишхыпың ут хосыт хумле элалы хансавет, таит янытэт сусылтавэсыт. Мэнавн сака пумыщ олыс.

Мот ханищтан хум **Ростислав Федин** тох потыртас, элумхблас эргыт такви вэРНэтэ ос эргынэтэ порат, латчанэт манос эрыгсовыт палт

блупсат блнэ, сымын эрнэ вэти кумыт вос блнувыт. Тох мән «дроп» ос «хук» намаим вэрмалиг тэрапаттысүв.

Тувыл ам тув атхатам мэхум элы-пэлт «Ат тән» проектум урыл потыртасум. Тот тэрыгыплувийивыл «Куккук» тән сәңквылтасум ос эрыг эргыслум. Мот мэныщи тэныт хунтлыянум ос тэнаныл сәңквылтаңкве патыянум. Ань эргыт ос эрыгсовыт мак щирыл хумус щёпитаңкве рөвэгыт, тамле вэрмалитн ёмщакв ханищтавесүв. Ам номсыкэмт, ань, улпыл, амки матыр хансуңкве вэрмэгум тах. Ты колнакт Сургут үсныл ёхталам хум Иван Петров ёт вайхатасум. Тав эргыт эрнэг ишхыпың утын мэщтырыг



Л.П. Волкова

щёпитыянэ, ань аномн нётуңкве лэвыс.

Та ханищтапыт акв йильпи эрыг ханищтаслүв оставе ёл-хаснэ мэгыс мән өвлэт турсуянүв янас хунтлувэсыт ос манхурип утыл сәңквылтэв, таи сусылтаңкве лэвсыт.

Тэнанылн Максим Анямов руш латңыл хансум «Нох-тыламлэн» эрге сака мустыс. Тувыл лэввесүв, ты эрыг акв охсатэ ханты ос мот охсатэ мэныщи латңыл вос толмашласлүв ос эргыслүв. Тонт мэхманув «Мэн ты хотал-а эргашлымэн-а. Мэн ты хотал-а йикващлымэн-а» латңыт ханищ-

тасыт ос аквторыг пуссын эргысыт. Та юи-пэлт аранжировщик-хум ос мот музыкантыт ёт Максим эрге ишхыпың утын хас-саныл. Юи-өвыл хоталт мән ты эрыг йильпи щирыл эргыслүв.

Максим Анямов – Саранпэвыл хум. Тот школа ашлас, тувыл Балтийский щэрыщ вэтан лусытаңкве тотыглавес. Максим юн мэнь тэгыл «Сэлы лёнх» нампа театрын ялыс, тот сәңквылтаңкве ханищтахтас, мэныщи хум йиквыт мэщтырыг йикви ос ёмас эрги.

Ты театр ёт нэврамыт округ янытыл ос мот үсытын, мот хон мэтын тотыглавэсыт. Такви сыресыр касылыт касыс ос нох-патыглас. Ханты-Мансийскат өлмёт «Хотал» нампа театрыт рупитас, тувыл ювле самын патум мэтэн минас.

Тот нэврамыт йиквуңке, эргуңкве ханищтыянэ. Пэвылт ялпың хоталыт порат Максим мэхумн кас вэри, гитарал сәңквылтым эргыт эрги.

Эрганув-йикванув элалы тотнэ хотпанув пуштагыл вос олэгыт, тэланыл, рупатаныл ёмщакв вос мины.



Эргын мән ёхталам мэхум

Тамара МЕРОВА

Ясунт павыл хум 65 тәлэ тәвлы

Владимир Васильевич Хозумов ты Этпос 31 хәталәт намхәталә ёмты, тав 65 тәлэ тәвлы. Ты кастыл хум ляпа рутанән янытлаве, сәв ёмас ләтңыл ләваве.

Тав Ясунт павылт самын патыс, тот яныгмас. Омаге-әтяге Елена Прокопьевна ос Василий Иосифович Хозумовыг акван-минамән юи-пәлт матах тәл сәлың колт яласасыг, тот рүпитасыг. Тувыл нәлув вәглысыг, Ясунтын өлмыгтасыг, мис-лув өщсыг, акваг рүпитасыг.

Колтәгланыл хәт нәврам яныгмас, Владимир титыт нәврамыг өлыс. Тән өпаныл, ащөйканыл ос яныг өпаныл пуссын яныг хәнт элы-пәлт Ханты-Мансийск үст наскәссыг порславёсыт. Щаняныл-ащаныл сас ащ тәл яныгмасыг. Та порат мәхум сака тәрвитуң өлсыт.

Оманыл Елена Прокопьевна, такви өпарищ наме Пузина, Мәнья павылныл өлыс. Та павыл нәйн нөхёсвес, тот өлум мир төват Ясунтын вәнтлуптавёсыт, төват ос Саранпавылн



В.В. Хозумов вөртыпал нупыл үнлы



Ясунт павыл

манос Сүкырьян өлмыгтасыт.

Өлмөт тав юнсахатуңк сака хәсыс, нәвраманән пуссын мольщаңыңыг, вәиңыг яныгмасыт. Атяныл ос хұл алышлан, вөраян хәтпаг өлыс, тув ос тәлы порат сәв тонна хұл, вөрүй сов совхозн мис.

Тән сәв тәл ёмашакв рүпитамән мәгсыл янытлан нәпак, мәглын тагатаң пөс сәв өщсыг.

Владимир мәниг өлме порат әтятән вөрн акваг ёт вуйлувес, вөраяңкве, хұл алышлаңкве ханиш-тавес. Ань ты хәтал мус

тав әще вөраям лөхьясанэ хосыт вөрт ёмыгты, акваёт яласам мәт уральтыяне. Саквьа алгаль вөр-колыт үнттыс, тув акваг яланты.

Тав школат Саранпавылт хаништахтас. Та юи-пәлт армиян ялыс, Чита үс ляпат лусытас. Тувыл Ялуторовск үст хаништахтас. Рүпитаңкве юв ёхтыс, өвләт нәй харыгтан мәт рүпитас, тувыл сәв тәл буровой мастерыг өлыс.

Пенсиян патхатаме юи-пәлт тав рүпатаныл пөхан минас. Тәлэ-туве сыс Ясунтын акваг ялантәлы, тот оманыл-әтяныл өлум кол үнлы. Тот өлы, вөраи, хұл пуви, тәпкант картопка янмалты.

Төрнылтакви хәп вәрыс, та хәпётыл Саквьа хосыт щар я тальхе мус та яласы. Саранпавылт такви кол, пувлынкол үнттыс.

Владимир Васильевич ань ляпа рутанэ халт щар яныг хумыг өлы, Ясунт павыл ялпың мә үргалан хәтпаг ләваве. Та мә тав акваг уральтытэ.

Анна Экватәнтыл әги

янмалтасыг, әгитән ань хұрум нәврам өньщи, тән ащөйканыл сака эруптыяныл. Яныг намхәталә кастыл тән ёмас сымың ләтңыл таве тәтыяныл:

– Ятил әтяв, үпув, ащөйкав! Мән наңын янытлылүв! Наң сәв тәл пустагыл өлән, сыстам я витанув хольт номтанын посыңыг вос өлэгыт, өлупсан күпнитыг элаль вос мины. Кәсың хәтал наң мәгсылын хәтал вос посты. Наң сәв мұтра өньщөгын, сәв мұтра вәгын, апыгрищанын ты мұратын хаништән. Тән наң хольтын сэррёр, кәркам хәтпаг вос яныгмөгыт!

Евгения ВЬЮТКИНА

төтум потыр мәньщи ләтңыл
Валентина Васильева
хансыстэ

Мән, мәньщи газетат рүпитанмәхум, Владимир Васильевич Хозумов намхәталә кастыл өс янытлылүв. Тав Нәй-Отыранән вос үргалаве, ёрыл акваг вос пинаве, пус кәт, пус ләгыл элаль вос өлы.



Ляпа рутанэ ёт

Мәньщи нә намхоталәт янытлылүв!

Хальүс район Сүкырья пәвылн Ялмум порат мәньщи мәхманув ёт хөнтхатыгласум, потрамасум. Альбина Даниловна Мони́на колн щалтсасум, мәньщи нә китыгласум, хөт самын патыс, яныгмас. Альбина Даниловна тох ләвыс:

– Тыт Сүкырьят рётың юсвой этпос 10 хөталәт 1969 тәлт самын патсум. Атям Данил Гаврилович Сайнахов каңкыг ос увщииг оныщас – Андрей, Ваня, Таня ос Лена. Опам Гаврил Васильевич Сайнахов ветеран войны олыс. Хөнтлын мән ялыс, юв ёхталас, сампыль-тәлыг ёмтыс, 1990 тәлт хотталы щалтыс. Ясунт пәвылт сәв рүт мәхманув олыс.

Омам Домна Григорьевна Хорыңпәвыл нә олыс, такви опарищ наме Хозумова. Увщи оныщас, Лида Ендырева, колтәглә ёт Ванзеват пәвылт олыс, ётыл Саранпәвылн олымгәлсыт.

Омагум-әтягум Сүкырьят акван-минасбг, мән сәт нъяврам самын патсүв. Щар яныг каңкув Вячеслав, тувыл Андрей, Надежда, ам, Ирина, Сергей ос Николай. Ань каңканув-әпщиянув пуссын әтимыт.

Мән Саранпәвыл школат ханищтахтасүв, интернатт олысүв. Ущлахтын хөталыт порат тәлы омавн юв лувыл тотыглавесүв. Төванакт яныг каңкув әмпың суныл ёхталас. Нила әмп кәри, мәнав сунын тәлттытә, юв та минәв.

Юн мән мәньщи ләтңыл потыртасүв. Школан тотавёв – рущ ләтың хүлсүв, юв ёхтәв – омагум-әтягум мәнти ләтңувт потыртасбг.

Ам китхуйплов тәлум төвлын порат, омав әтимыг ёмтыс, тав элы-пәләт анёквав холас. Мән атяв

ёт хультсүв, төнт шар мән әпщив хөт тәлэ төвлыс. Атявн янмалтавесүв, тав нә ат та тотыглас, сәв рүпитас, нәйв атыс, пум вәрыс, матыр-әти вәруңкве пуссын алымас. Мис, лув ошсүв, ань лувув иң олы, матумыг ёмтыс.

– Альбина Даниловна, наң ойкан о́с мәньщи хум?

– Ойкам наме Алексей Васильевич Монин, тав мәньщи хум, Няхщамволь пәвылт яныгмас. 1987 тәлтты мән рүпитаңкве ёхтыс, акван-хөнтхатсумән. Хүрум нъяврам янмалтасмән – Александр пыгумән ос кит әги, Люба ос Наташа. Овләт Няхщамвольн олымгәлсүв, нила тәл тот олысүв, тувыл Сүкырьян йиңкве номылматсумән, тыг та вәнтлысүв. Любамен хүрум әгирищ оныщи, Наташамән әги-пыг янмалты.

Увщиягум-әщагум ос апыгрищанув ёт вөрн пил вәтуңкве, ләхс атуңкве ялантәв, пум вәрөв. Тәлы порат Ира эщмәнтыл хүл алыщлаңкве ялантымән, няслымән. «Буранын» тәлматымән, та минымән.

– Школа әстламын юи-пәлт элалъ ханищтахтасын?

– Ам Салехард үсн элалъ ханищтахтуңкве ялсум кос, ос тот хоса олуңкве ат вөрритасум, ювле йисум. Төнт әпщиягум иң мәниг олысбг, школан ялантасбг, тәнатән янмалтаңкве атявн нәт-



Альбина ос Ирина ягәгийг

сум. Атяв 2000 тәлт холас, тав юи-пәләт әпщиягум ос пыгум әтимыг ёмтыс.

– «Лүймә сәрипос» газета нән палтын ёхталы, ловиньтылбн?

– Тотыглаве, ловиньтылүв. Ам ань юн мәньщи ләтңыл потыртаңкве пәтәгум, Анюта апыгрищум ләви: «*Анёква, наң английский ләтңыл татем ёмашакв потыртәгын, тамле пумыщ ләтың!*» Ам эрттам мөт хон ләтың тох та ёмашакв вәглум, матем та мовиньтасүв.

Мән хунь яныгмасүв, атяв мән ётув мәньщи ләтңыл потыртаңкве овылтахты, тувыл рущ ләтңын та паты. Ань школат манос интернатт аква-рущ ләтңыл потыртасүв, таимәгыс мәнавн рущ ләтңыл потыртаңкве кустырнуве олыс. Ос ань яныгман нъяврамыт щән ләтңув шар ат вәганыл, ты мәгыс сымум щәрги.

Мәньщи супыт юнтәгум, апыгрищанум мәгыс о́с юнтәгум, пальсакыт ос турлөпсыт хартәгум, мәньлат мәхум щаквщүңкве ханищтыянув.

Яныгмамув порат матум хөтпа сәв олыс, нәматыр ат китыгласүв, ат пүмщалахтасүв, хоты рүтныл о́лэв та маныр. Ань матыр-әти китапаңкве таңхөв, ос хотьютув ёт потыртәв, яныгпәла рүт мәхманув пуссын әтимыт. Тән потраныл хүнтлуңкве эрыс, ань сәв матыр вәнувүв.

Рётың юсвой этпост Альбина Даниловна 55 тәлэ төвлы. Мән, «Лүймә сәрипос» газета вәрнә мәхум, ты ятил мәньщи нә намхоталәт янытлылүв! Пус кәт, пус ләгыл вос олы, Нәй-Отыранән вос үргалаве!

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Мәщтырыг юнсахатуңкве хәсы



Е.С. Казакова сәс якты

Елена Сергеевна Казакова ёт ам туи порат потыртасум, тав «Мәнь Ёсквен» ёхталас. Тот юнсахатнэ нёт щаквщункве акван-атхатыгласыт. Елена Сергеевна ты Мария Сергеевна Мерова яныг агитэ, тэн та порат аквьёт тув ёхталасыг.

Елена такви урётыл тох потыртас:

– Ам Хёслёх пәвылт рётың юсвой этпос 1957 тәлт самын патсум. Тот яныгмасум, школан тәра ат майвёсум, тонт титыт әпщим Димама самын патыс, әпщиягум үрга-лаңкве эрыс.

Тувыл таквсы акв порат пәвлун товлыңхәп ёхтыс, тонт витн иснэ товлыңхәпыт яласасыт, тамле товлыңхәп Хёслёх торыг витн исыс, пәг-рөв-лахтас, ам ханищтахтуңкве Лёпмус пәвылн та тотвёсум. Та пәвылн хәпыл минуңкве әти сака хоса кос, ос матрыг товлыңхәпыл та тотвёсум.

Ам номилум, омамн эрттам тащир ләввёсум,

ам лов хётал ханищтах-тёгум ос юв минёгум. Та лов хётал минасыт, ам юв воратаңкве патсум. Ос хотьютын ам юв тәртавем, тох та тот мёт



Е.С. Казакова сән юнты, Н.Г. Алексеева сәс тармыл хорам щурты

нйврамыт ёт нулевой ос өвыл классыт Лёпмуст ханищтахтасум. Тувыл Сортыңят титыт ос хурмит классыт ханищтахтасум ос нилыт классыт Сүкырьят ханищтавёсум.

Та юи-пәлт әтяв Саранпәвылт өлнэ кол үнттыс, тув өлуңкве вәнтлысув, ам юил ялантым ханищтахтуңкве патсум. Мәнь порат номилум, вәтихал акваг агмыл та ёмтёгум, тох төва урокытын ат ялантасум.

Хёслёхт хунь өлсүв, ос улпыл агмыл ёмталёгум, өпамн нйлыл матырма тэрпил майлувёсум, тав сәккарың өлыс, атың.

– Елена Сергеевна, мансәвит класс әстласын ос хёт элал ханищтахтасын?

– Ам Саранпәвылт лов класс әстласум. Евдокия Ивановна Ромбандеева әнум Ленинград үсн Герцен институтн ханищтахтуңкве кос вөвыстэ ос әтямн ат тәртвёсум. Ам Салехард үсн үйхул пусмалтан лёккарыг ханищтахтуңкве минасум.

Таве әстламум порат Ялуторовский район Беркут пәвылн тётвёсум,

тот практикат рупитасум. Та юи-пәлт Ишимский район тит тәл рупитасум.

Беркут пәвылт хум вәрсум, өйкам наме Сергей Казаков, тот өлуңкве та хультсум. Мён хурум пыг янмалтасмён – Евдоким, Сергей, Алексей. Яныг пыгагум тэнти щёмьяңыг, мәнь пыгум Улякшим иң ханищтахты. Ам нила апыг өныщёгум.

– Наң ты элы-пал «Мәнь Ёсквен» ёхталасын?

– Әти, омам тыг кәсың туи ёхталы, акваг ты урыл потырты. Ам ань тавён нётуңкве ёт йисум. Тыт татем ёмас өлнётэ, сәв вәнэ мәхманум, мёт хётпат ёт ос вәйхатуңкве патсум, яныгхётпат ос нйврамыт пуссын акван-нётхатым матыр вәрёгыт, ханищтахтёгыт. Омам агит юнсахатуңкве ханищтыянэ.

Ань йис нйврамыт юнтуп пуптуңкве ат вёрмёгыт, мохлыл вәруңкве ат хәсэгыт, тәнаныл акваг хултуңкве, нётуңкве эри. Хосат ам школат ханищтахтамум порат тыг Ясунтын аквщёс классувтыл ләглыл ёхталасүв.

Елена Сергеевна нёмсаг өлы, такви урётыл мощца потыртас. Тав «Мәнь Ёсквет» өлме сис сәсныл татем мәщтыр сән юнтыс, хансал щуртыстэ. Матыр вәруңкве вуйхаты, ат молямым татем ёмщакв пувиньтахты, үнлахөлы. Аканянэ өс сака мәщтырыг вәриянэ, юнтмиланэ мәнит, сунсуңкве пүмщиг өлы.

Тавён мән пустагыл өлнэ ләтың тётэв, мәщтырыг юнсахатнэ наке эщанэ ос апганэ вос ханищтыянэ.

Галина КОНДИНА

Ас махум халт ӧлнэ маньщи нэ



О. Балашова

Аган нампа павыл Нижневартовский районт ӧлы, ты Ас махум тән ӧлнэ мананыл, руц ләтңыл тән тох ләвавет – аганский хантыт. Та ӧрт маньщи махманув ӧс ӧлӧгыт. Тән хосат тув ӧлмыгасыт.

Ювле хулытум ӧтпост Ханты-Мансийск ӧст яныг суссылтап вӧрыглавес. Тот Аган павылныл ӧх-талам хӧтпат тӧнти юн-тум пормасаныл суссыл-тасаныл, тән ӧтаныл акв маньщи нӧкве ӧлыс, тав наме – **Ольга Балашова**. Тав такви щӧмьятэ ос рупататэ урыл тох потыртас:

– Ам Аган павылт колтӧглум ӧт ӧлӧгум. Омам маньщи нэ, тав наме Надежда Владимировна Белкина, такви ӧпарищ наме Албина, Хӧльӧс район Лӧпмус-ныл ӧлы.

Ӧвлӧт омам ты павылн ӧлмыгтас. Тав школа ӧст-ламе юи-пӧлт Салехард ӧст ханищтахтас, рупи-таңкв тыг тӧтвес. Тыт хум вӧрыс, мӧн самын патсӧв. Тав палтэ Галина ӧще мӧйлуңкв ӧхтыс, ӧс тыт ӧлуңкве хулытыс. Омам 1963 тӧлт самын патыс, Галина – 1964 тӧлт.

Щӧмьявт мӧн тит нӧв-

рам яныгмасмӧн – ам ос ӧпцим. Тав ань Лангепас ӧст ӧлы, тув ӧлмыгтас. Ам ос Аган павлувт хулыт-сум. Школат тыт ханищ-тахтасмӧн. Ам Югорский университетн ӧлаль ханищтахтуңкв минасум, филологыг ӧмтсум. Ювле ӧхтысум, школат нӧврамыт ханищтаңкв патса-нум, матах тӧл школат рупитасум, та юи-пӧлт мань нӧврамыт ӧт сӧтахтем тӧл рупитасум.

Тувыл лӧввӧсум, реме-сла центр колн акв хӧтпа ӧри. Ам тӧра тув рупи-таңкв патхатасум. Ань тит тӧлыг ты ӧмты, ам тыт рупитанӧм. Ты рупата сака пӧмыщ, мӧн тыт тит-хуйплов хӧтпа рупитӧв.

Мӧн палтув нӧврамыт ӧхталӧгыт, мӧн тӧнаныл матыр мащтырлаңкв ханищтыанӧв, экскурсиял вӧриянӧв. Тӧва порат ос ханищтап вӧрыглӧв, павыл махманум ӧт щаквщӧв. Хум хӧтпат янас атыглы-

янӧв, тӧн ос хум рупата вӧрӧгыт.

– **Щӧмьян урыл потыртӧн.**

– Ам тит нӧврам ӧньщӧ-гум, яныг ӧгим лов тӧлӧ тӧвлыс, мань ӧгим мань нӧврамыт колн яланты. Ойкам руц, тав павлувт рупата ат хӧнтыс, Лангепас ӧсн рупитаңкв яланты. Мӧн мӧнти ӧлнэ кол ӧвт-сӧв, тот ӧлӧв. Ойкам вӧрн ялантаңкв сака ӧрупты, ам ӧт вӧвхатӧгум, аквӧт хӧл пувимӧн, вӧраимӧн. Туи пуссын пил вӧтӧв, лӧхыс атӧв.

Омам хосат кос пенсиян патхатас, тыкос лӧви, ань

тыг минуңкве. Руптанув тот кос ӧлӧгыт, хуньт тах тув ул ялӧв.

Ольга ӧлаль потыртас, тӧн павыл махманыл магыс ялпыг хӧталыт акваг вӧрыглӧгыт, «ӧри-нӧква хӧтал» янытлӧгыт. Маньхӧпыл каснэ вӧр-маль вӧраве те, тӧн ӧс тот касӧгыт.

Павланыл хӧтсӧттем хӧтпа ӧлы, павыл сака яныг ӧти. Ос павлыг мах-маныл халт сӧв мащтыр хӧтпа ӧлы, тӧн пуссын юн рупитӧгыт. Тӧнаныл акван-атыглыяныл, тӧн нӧврамыт ос кӧсащан хӧтпат мащтырлаңкв ханищтыяныл.

Рупитан коланыл сӧв



Надежда ос Галина Албины, 1972 тӧл

рупатаныл пӧханты мины, такви ӧлаль та рупиты. Галина ӧще ӧс тит нӧврам ӧньщи, пыг ос ӧги. Халувт мӧн юртыңыщ ӧлӧв, нӧт-хатӧв.

– **Мащтырлаңкв хӧсӧ-гын?**

– Мӧн рупитан колувт сӧвсыр ханищтапыт акваг вӧрыглӧв. Аквнакт нӧквет суп юнтуңкв ханищта-санӧв. Ам тӧнт ос мань нӧврам суп юнтуңкв ӧвыл-тахтасум. Ос супум аты ӧстласум, тох хӧт та хуи. ӧрыг, хунь номтум паты, юнтылум.

Лӧпмусн хосат ат ялан-тасув, лӧңхе хоса, тӧрви-

пӧс пормас акван-атым ӧлӧгыт, кон ос пӧс щирыл колыт ӧнттувӧсыт. Тув ӧхталан мӧй махумн пӧс ӧлупса урыл потыртӧгыт, суссылтӧгыт – хантыт хумус вӧраясыт, хумус хӧл алыщласыт.

Тох ты ӧлы мӧт маньщи махманув ӧлӧгыт. Тӧн «Лүйма сәрипос» газетав ловиньтыяныл, нӧпакув тӧра лӧххалыт вӧганыл, маньщи махманув ӧлупса урыл пӧмщалахтӧгыт. Ань тӧнанылн ос тамле лӧтыг тӧтӧв, номтаныл тӧлаг вос ӧмтӧгыт, пустагыл сӧв тӧл ӧлаль вос ӧлӧгыт.

Валентина ХОЗУМОВА

Кондинский район 100 тәлэ төвлыс



Д.В. Герасимова Учинский музей пормасыт суссылты

Таквсы порат Кондинский район 100 тәлэ төвлыс. Ты урыл Ханты-Мансийск үст «ЮграТур» наппа туристский форум өлме колт Дина Васильевна Герасимова ёт потрамасум.

Тав хөнтаң мәнъщи хөтпа, нъяврамыт ос студентыт мәнъщи ләтңын ханищтым сәв тәл рүпитас, учёный-финноугровед ос кандидат филологических наук намыл майвес.

Дина Васильевна тох ләвыс:

– Яныг таквс этпос 12 хөталәт Кондинский район 100 тәлэ төвлыс. Ань ты хөнтхатыглапын районныл махум ёхтысыт, тынакт «Русь кол» суссылтәгыт, мөлты порат мәнъщи мирув өвылтыт потыртасыт.

Кондинский район Половинка пәвылт Учинский музей ылы, тут мәнъщи махум маснудыт



Учинский музейт өлнэ сүмьяхы

ос пормасыт акван-атвёсыт, мирн суссылтавет. Ты музей сосса хөтпав Анатолий Николаевич Хомяков тав үнттыстә, тот өлнэ пормасыт – сәвсыр алыщлапыт, сунит, хәпыт ос үйхул хурит, имтат яныгщ тав такви кәтыл вәрсанэ. Кон мәнъщи колыт ос сүмьяхыт үнттыс, таимәгыс та мә «музей под открытым небом» ләваве. Район янытыл тамле мә воссыг нәмхөт әтим.

Учинский музей нъяврамытн ос яныгхөтпатн сака эруптве, вәтихал

тыв ялантәгыт. Тот рүпитан хөтпат ань наука тәла вәруңкве патсыт, төванакт конференцият щөпитәләгыт, мөт мәныл научный сотрудникыт ос пёс йис өлупса ханищтан махум вөвиньтәләгыт, докладыт ловиньтәгыт. Район урыл ос мәнъщи мир өвылтыт сәв эрнэ тәла тәра-паттәгыт.

Кондинский районт өлнэ музеитыт рүпитан махум мә-вөй урыл өс акваг потыртәләгыт. Округувт щар мәк өвыл щёс мә-вөй районаныл өлнэ Шаимский сельский округт 1960 тәлт хөнтвес, тувыл элалә лүй мәв янытыл кинсуңкве та пат-

сөймуңкве та патыс. Ётылнуде ос мә-вөй хөнтвес, та юи-пәлт тай мир округувн сәв мәныл та йиймыгтас, пәвланувн-үсанувн өлмыгтасыт, рүпитаңкве, оln сәлуңкве патсыт.

Хөнтаң мәнъщиянув тәнти ләтңаныл ат кос вәганыл, ос мәнъщи мираныл, пёс йис өлупса янытлыяныл, тәнтинәныл сосса хөтпаг ловиньтыяныл. Воссыг ты әти, сакати пёс өлупсал пүмщалахтәгыт, нъявраманыл потыртыяныл, тән ань тәнти мираныл ос пёс накыт вос вәганыл, тәра вос паттыяныл.

Щар мәк сәв мәнъщиянув Хәльүс районт өләгыт, та юи-пәлт Кондинский район ләвылтаве, ханты мир тыт өс сәв ылы.

– Нэпак хаснэ мәнъщи хөтпа Пантелеймон Еврин Кондинский районт самын патыс. Хум аман хоты пәвылныл ылыс?

– Тав Евра пәвылт самын патыс, яныгмас. Ты мәнъщи пәвыл. Такви өпарищ наме Чейметов, ос хунь нэпак хаснэ хөтпаг ёмтыс, өпарищ наме Еврин хансыстә, яныгмам пәвлә щирыл. Мәнъщи мир халт өвыл писателит хөнтаң мәнъщит өлсыт. Овыл учёный нэ Александра Игнатъевна Картина өс хөнтаң мәнъщи.

Ам Кондинский районт өлнэ мир районув 100 тәлэ төвлуме кастыл янытлыянум! Сәв ёмас, сымың ләтың тәнанылн кетәгум, пустәгыл вос өләгыт, вос щунёгыт!

вес. Ань тыхөтал мус мә-вөй өлнэ мәт хөнтавет, тәра-паттавет.

– Дина Васильевна, Кондинский районт өлнэ сосса махум щәнә ләтңыл потыртәгыт?

– Аньтай мәнъщи ләтың, улпыл, нәмхотыютатвәгтә. Мөлты порат ләтың вәнә юи-өвыл хөтпа әтимыг ёмтыс, өйка Шугур пәвылт ылыс.

Округув янытәт виңкве те, мөт мәныл махум өвләт Кондинский районн нёрыгласыт, таимәгыс тот мәнъщи ләтңув молях

Г. Мерова, вәвәрум хурит

Пёс наханув ханищтаңкве пұмыщ



Я.А. Покачева музей пормасыт суссылты

Нижневартковский район Аган павыл музейт рупитан маньлат нэ Яна Андреевна Покачева «ЮграТур-2023» суссылтапн Ханты-Мансийск ұсн ёхталас. Рупататэ урыл китыгласлум, музейянылт маныр ёньщёгыт, мирн суссылтан мағыс манхурип пормасыт ёт-тотсыт. Нан ань элаль Яна Андреевна потре ловиньтэлбын.

– Ам Аган павыл МАУ «Межпоселенческий центр национальных промыслов и ремёсел» музейт ёлнэ пормасыт тармыл пунктотэгум, руц щирыл – главный хранитель фондов.

Ты суссылтапын мён музей кұщаюв Марина Михайловна Айпина ёт ёхтысамён, ұс мирн ос мүй хөтпатн сосса мирув

ос пёс наханув ёвылтыт потыртымён, катыл вәрим пормасыт суссылтымён, тыналымён.

Мён ань йивныл, сакныл ос сәсныл вәрим пормасыт ёт-висумён. Мәхум пұмщалахтэгыт, төват матыр ёвтэгыт. Няврамыт мағыс сәвсыр ёнгилыт, аканит ос мағылн тагатаң хорамыт сака китыглавет, ётвает.

– Павыл музейн урыл акв-кит латың ләвен?

– Аган музейт мән «Мастерские Агана» ос мөт сәвсыр ханищтапыт вәрыгләлэв. Няврамыт ос яныгхөтпат тув акваг ёхталэгыт, матыр-әти вәрёгыт – сәсныл апат ос анысаныт юнтэгыт, йивныл сыре-сыр пормасыт ёргёгыт, сакныл мағылн тагатаң хорамыт ос мөт эрнэ матыр хартэгыт.

«Город ремёсел» кан ёньщёв, тот мащтыр хөтпанув рупитэгыт, катыл сәвсыр пормас-ёщнут вәруңкве хәсэгыт, янгемәне ханищтэгыт. Төваныл юн щаквщёгыт, тувыл вәрум пормасаныл центр ремёсел колн тотыяныл.

Ханты кол ёньщёв, сұмьях ос нянь вәрнэ кұр. Ялпыңхөталыт порат хұл исмит ос мөт тәнүт пәйтэв, нянь вәрёв. Мүй мәхум ёт мүйлэв, няврамыт ёнгалтыянүв, матыр тәпьялэгыт, щәил айтыянүв.

Районув янытыл тамле суссылтапыт ёс вәрыглавет, тув акваг вөвиньтәлавёв, ялантэв, пормасанув ёт-тотыглыянүв.

Аган павыл музей ханты эква Фёкла Семёновна Бондаренко тав вәрыстэ.

Сәв маснут-пормас катыл щёпитәлыс, ань пуссын музейт ёлэгыт. Тав сака ёмас, мащтыр хөтпа олыс. Эква хосат әтимыг ёмтыс, мән ань тав ёвылтам тәлатэ элаль тотылүв.

Школат ханищтахтын няврамыт мағыс «Тропою предков» ос «По тропинкам сказок» нампә экскурсият вәрыгләлэв, ханты ос руц ләтңыл мөйтыт мөйтэв. Сәвсыр маңыл туристыт ёхталэгыт – Покачи, Лангепас, Нижневартовск ұсытныл ос маңь пәвлытныл ёлыглэгыт.

– Наң щәнь ләтңыл потыртэгын?

– Амти ләтңумтыл моц потыртэгум. Ань маңьлат мәхум ханты ләтңыл мөрсың порат матыр ләвёгыт, пуссын руц ләтңыл потыртэгыт. Юн омагум-әтягум ос щәщёквәм мәнти ләтңувтыл потыртэгыт.

Омам наме Марина, әтям Андрей. Ам йигрищ ос әпщерищ ёньщёгум, Костяос Мария. Щәщёквәв наме Лидия Романовна Покачева, тав Варьёган павыл яныгмас.

Ам Ханты-Мансийск ұс педучилищат воспитателиг ханищтахтасум. Няврам садикыт рупитанкве номтум ат патыс, музейн патхатасум.

Тыт мәнти культурав ёт рупитэв, пёс йис вәрмалит тәра-паттэв, маңь мәхум ханищтэв. Ам номсэгум, ты сака эрнэ тәла, пёс наханув вәңкве эри, нөх-вөрмалтаңкве, элаль тотуңкве эри.



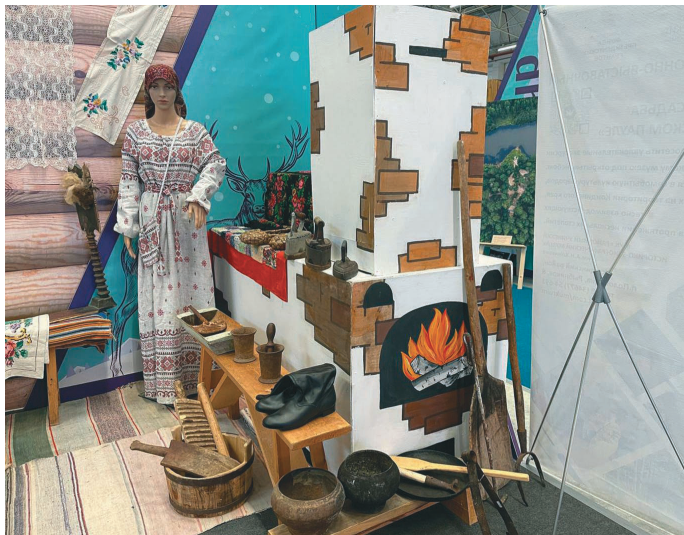
Катыл вәрим хорамыт



М.М. Айпина

Светлана
РОМБАНДЕЕВА

Руц ос мәнъщи өлупса урыл



Руц кол суссылтап



Учинский музейт рүпитан нэг Т. Хомякова ос Н. Хромова

Хбнтаң район Половинка павылт Учинский этнографический музей рүпиты, тав Анатолий Николаевич Хомяков намыл пиным өлы. Округ магыс ты музей-кол яныг вәрмалъ вәри ос тоты.

1990 тәлт ват сәграпнал этпос лов хөталәт мәнъщи хум Хомяков Анатолий Николаевич Учинский музей-кол пүнсыстә. Та порат махум музейн акван-атым пормасыт тув тотуңкве патсыт. Ты тәлыт сыс музейт хбнтаң мәнъщит сәвсыр колыт, сүмъяхыт үнттысыт, сәвсыр пәс алыщлапыт вәрсыт, мис ос лув колыт, ампар ос нъяврам самын патнә колыт үнттувәсыт. Ос Кауртаевыт коланыл тув тотвес, ань тот йир вәрәгыт, пүрлахтәгыт.

РФ Президентский грант-олнытыл колыт тән үнттысыт, «Русская усадьба в мансийском пауле» руц щирыл ләваве, ты өвыл йильпи проектыт ань рүпитәгыт. Китыт проектыт өс нөх-патсыт, ань грант губернатора олның премиял майвәсыт ос элалъ та рүпата вәруңкве патәгыт. Яныг таквс

этпост 2023 тәлт Учинский музейт рүпитан нэг «ЮграТур 2023» нампа суссылтапн өхталасбг.

Татьяна Владимировна Хомякова, Учинский музейт методистыт рүпитан нә, өт хбнтхатыгласум ос мән суссылтап урыл потыртасмән, тав йильпи проект урыл тох ләвыс: «Тыг мән йильпи суссылтап тотсумән. Мән музеювт сосса мир культурат өт рүпитәв.

«ЮграТур 2023» нампа мән щар йильпи суссылапын «Мәнъ руц норкол» өт өхтысүв, ты өвыл проект «Русская усадьба в мансийском пауле» нампа йильпи рүпата вәрәв.

Тыи суссылтапув 2023 тәлт өвыл щәс пүнсылсүв, музей өлнә мāt яныг руц колыл үнттувәсув. Тыи кол мән пәвлувт щар пәсыг өлы, кол яныгсәт арыгкем тәлэ төвлыс.

Ты кол руц өйка Кузьма Бекетов яныгсәт арыгкем тәл ювле хульгум порат үнттыстә, нила щәс кол мөт мән тотыгласвс.

Анатолий Николаевич Хомяков хбнтаң ос руц культураг акв мән атуңкве сака таңхыс. Мән пәвлувт сәв мәнъщи ос руц махум юртыңыщ өләгыт, мәнъщит ос руцит халаныл нәтхатәгыт. Яныг эрнә рүпата номтувт өньщәв, руц колыт пөхат мөт сәв колыт үнттуңкве иң эри.

Надежда Викторовна Хромова, музейт рүпитан научный сотрудник нә, китыт проект өт ань рүпиты. Матыр пиннә магыс ампарыт үнттәгыт, мис ос лув кол пүсасыт щәпитәгыт. Кит культураг мән музеювт сунсуңкве рөви: мәнъщи ос руц махум пәс йис порат хумыс өлсыт».

Учинский музей өмас ос нәтнә мāt өлы, тув школат ханищтахтын нъяврамыт, мәнълат хөтпат, Половинка павылт өлнә махум, Россия ос мөт

хбн мāt өлнә хөтпат өхталаңкве сака эруптәгыт. Йильпи номтыт пуңканыл хультәгыт ос тот өмщакве үщлахтаңкве рөви.

Тәлы үщлахтын порат сәв мүй махум магсыл яныг программа щәпитавес, тот махум мәнъщи культура өт вәйхатәгыт.

Музейт яныг мәнъщи павыл өлы, кәсың хөтпа, хотьют музейн өхталы, тән та рүпата урыл потыртәгыт, хумыс сосса мир пәс йис порат вөраясыт ос хул алыщласыт.

«Алыщлан ләхъяс» нампа ләңх хосыт махум өмыгтәгыт, алщит сунсылләгыт, өлнә кол палтыглан магсыл сәв нәйив сәгрәгыт, тувыл кол кйврын щәвал пөхан үнтәгыт, кәтаныл исылтәгыт, исум щай аөгсыт.

Юв миннә порат музейт рүпитан нәт махмыт магыс мастер-класс щәпитәләгыт, тән сәтапныл аканит вәрәгыт.

Оксана АЛБИНА

Атайп-Эква урыл (мāньщи мōйт)

Акв пāвилт мāхум блннэныл. Олмыт-блмыт, Атайп-эква эхтымет. Акваг та атыньтахтынэтэ. Хотьют матыр супанэ-уламанэ улян нōх-ко-саялавет, лāвнэтэ:

– Тыин блуңкв ат рōви, вōрн тотуңкв эри.

Ос хотьют нōх-косая-лаве ке, акваг вōрн та тотнэтэ, лылың тāгыл ёл та щёпитанэтэ.

Аквматнакт акв хум ёхтум. Сāлыл сўлттанэтэ,

хўнтлы, аман хотьют савынкан торыг тортāl та лўщнэтэ суйты. Тув минам, сунсы: насати, ёл-щёпитым утлўньщи. Нōх-хилумтэ – тахурип ёмас āги.

– Āнум ул новекелн, ам, – лāвнэтэ, – Атайп-эква атаявёсум, тыг тотвёсум, ёл-щёпитавёсум. Āнум ул вуекелн, ам нōх-квāлуңкв ат тāртавем.

Та хумн āги āлмаявес, юв тотвес.

Юв тотвес. Пāвлың мāхум лāвнэныл:

– Мāн Атайп-эква бньщёв, тыгыл пуссын ты холэв. Атаявёв, акваг лылың тāгыл вōрн та тотавёв. Хотьют нōх-косамлāлаве ке, тавён блуңкв ат рōви, лылың тāгыл вōрн тотыгпаве, ёл-щёпитапаве, тот ащирман та тэве.

Ёхтум хум лāвнэтэ:

– Атайп-эква хōт блы?

Ёхтум хумн Атайп-эква консыгыме, сыплувёныл квāлгыл сасумтыме, сун пōсумн нэгумтыме. Та сўлтты, Атайп-эква сып-

луве хот та манумтыме. Атайп-эква та порслыме. Ущта мāхум щāгтмыт:

– Ань тай тах ущта блэв!

Тахольт та сāлың хум ёхталас, Атайп-эква ныл порславес. Та хум ат ке ёхталас, акваг та атаяну-вет. Матырсыр маснут улян нōх ке косамлāлаве, бньщуңкв ат рōви, тāра вōрн тагматаве, вōрн вуцкасаңкв эри, атиңк Атайп-эква атаяве.

**Александра Васильевна
Анямова** мōйтум мōйт
А. АЛГАДЬЕВА нэпакн
хансытэ

Алыщлапың Мāнь Мисхум (мāньщи мōйт)

Миснэ ман Мисхум, Мис мāхум пуссын – тāн самсāйт блнэ мāхум. Мāнки блэв, тāн эрың мāнки халувт блэйт, ёмыгтэйт – мāн тāнаныл ат кāсaлыанўв.

Акв хоттымат мāt пāвилт блум, тот тэлтал Мис мāхум блмыт.

Мис мāхум пāвилт блум. Та пāвилт ягы-ңыщ-āпщиңыщ блнэ сāt хум блмыт. Щар мāнь āпщияныл сака сōтың, алыщлапың хум блум. Хоталь мины, матыр-āти акваг кāтын та патты.

Тасāвит уйхул юв тотнэтэ, щāне ат āлыман-нэтэ пуссын хот-щёпи-таңкв. Тōва нёвлянэ нас та порсынэныл, порсыг миннэныл.

Тувыл та Мāнь Мисхум такви сака пёлпыщ ёмыг-танэтэ, щар сома хāй-тыл ялнэтэ. Тыг хотталы ты, вāңнагён ман марка-гён мāнь товылквег ханувьяптынэтэ: тох моля-хыг, кўстырыг матыр я ултта, ман эт пōлям яңк тармыл та тахнэтэ.

Ягыганэн юил ёхтуңкв



Р.Н. Анямов

ат вёрмынэ, такём та пёлп блум. Ягыгāнэ, хум, бс акваг тох – пуссын вōраян ос алыщлапың хумит кос. Нас, мāнь пыганыл аргеннув кārкамыг ос āпрыңыг блум.

Щāне ос тахурип та блум, аман хотыл тāра-паттумтэ, хумыс пыге мощ вāгталнуваг пат-туңкв, ягыганэ кём вос блыс. Ити, эт котильт эква нянь равтум.

Пыге лāгыл паттаныл хант-лōмт кирпмаптам, тувыл няр нянен пармап-

тамтэ ос тув тэлумтамтэ, равтлыгтамтэ – няниг вāрапамтэ. Тувыл āлпыл пыге тамле нянил тыт-тумтэ.

Ань Мāнь Мисхум та нянь тэм – тāра таквитэ та мостумтэ, тāра таквитэ āрталанэтэ – хотум вāгтāлыг блнэтэ суйты, тупьер ёре-вāге хот-минас. Тох и лāвум щāне нупыл:

– Сака мат хоса ат хультыс сāv рўпитаңкв!

Тувыл хоса блсыт ман вāти блсыт. Акв хōтал

ань Мāнь Мисхум аква вōраян пищётыл āлпыл квāлапам, вōрн тахам. Вōрн тахам, эт хўлм яңк хосыт кос тахам – ёл та рāгматам. Ань пыг яңк ёлы-пāлн та тўлыгпиме. Тох та Мāнь Мисхум тот порсум. Мōйт сāvитэ ты.

Ты мōйт ам нэпакт хōнтаслум. Ам мāнь порамт мāн пāвлувн аква вāтихал аква этнограф хум ёхталāлас, мāн тāве Мальцев бйкаг лāвыслўв. Тав холаме юи-пāлт потранэ руманэн нэпакыг хасвёсыт. Ос та урыл ам ты мōйт ты хōнтаслум. Мōйт мōйтыглатмэ ам яныг ягыгум Роман Николаевич Анямов, тав 1952–2018 блум тāланэ.

Тав блмёт Кёрас-колыңья пāвилт блыс, сака кāсащас нэпак ловиньятаңкв, колэт сака сāv нэпак бньщас. Ат вāглум хотыл тав хўлыглам мōйте: эрың яныг мāхманэныл хўлыглам мōйтэ, эрың нэпакт ловиньятам мōйтэ. Мōйт руц лātңыл хансым блыс, ам таве мāньщи лātңыг толмаш-ласлум.

Анна АЛГАДЬЕВА

Уйрищит тэлы элумхóлас ляпан ёхтэгыт

Тал котиль этпос 15 хóтал – лүймат óлнэ уйрищит янытлан хóтал лававе. Тэлы кон ащирман, мánь уйрищит тэтáл óлэгыт ос тэнут кинсым, элумхóлас ляпан ёхтэгыт.



М. Табун потырты

Ты порат ащирман ул вос тэвет, тэтáл ул вос усэгыт, мáхум хусапыт вэрэгыт, тув тэнут-сакв пинэгыт ос йывытн тагатэгыт. Тамле ёмас вэр-маль урыл сáвнун мáхум, нýврамыт вос вáганыл, ань суссылтапыт ос мót сáвсыр рупата вáрыглаве.

Хáльус культура колт рупитан мáхум 1-3 классыт ханищтахтын нýврамыт тánки палтаныл вóвыгласаныл ос тэлы сыс ты мát óлнэ уйрищит, товлың уйт урыл потыртасаныл. Хót питит тán вэрэгыт, мансáвит мýңи тув

пинэгыт, хоты порат уйрищит нóх-тыламлаңкв ханищхатэгыт, та урыл ос сáв мót пýмáщ тэла урыл потыртавэсыт. Ты юи-пáлт щéпрыт урыл пóслум кинал суссылтавэсыт.

«Берёзовский» наппа мá-вит ургалан заказникыт рупитан хóтпат тув óс вóвыглавэсыт. Тэлы сыс манхурип товлың уйт та ургалан мát óлэгыт, áгирищитн, пыгрищитн потыртасыт.

Тувыл нýврамыт «Хоты товлың уй тэлы сыс ты мát óлы?» наппа ёнгыл ёнгалтавэсыт. Ос сáвсыр мánь уйрищит, товлың уйт пóслым хурин суссылтавэсыт.

Áгирищит ос пыгрищит лáввэсыт, хусапсовыт

коланыл пóхыт вос тагатэгыт, нýньсакв ос мánь-самп сыртап тув вос пинэгыт, уйрищит тув ёхталаңкве акваг тах патэгыт. Тув солвалың, сáккарың тэнутыл, гречкáл пинункве ат рóви. Уйрищит нýнь, пшено, кукуруза ос мót сыртап ёмáщакв тэгыт.

Áгит, пыгыт нýньсакв, сыртап пиннэ хусапыт вáруңкве ос коланыл пóхыт яныгман ййвытн тагатаңкве лáвхатасыт.

Нýврамыт óлнэ мánаныл вос янытлыяныл, уйхулыт вос ургалыяныл, тамле ёмас, эрнэ тэла Хáльуст кáсың тáл ты щéпитáлаве.

Марина Табун кётум потре Людмила ТЕТКИНА мánьщи лáтңыл хансыстэ.

Нимсарэква полщ нуки (мánьщи мóйт)

Мáхум нýвраманыл ёт пасан вáтат унлэгыт, тэпьялэгыт, манарэгыт. Тóват нýнь тэнутыг ат ловиньтэгыт, мори пáхвтэгыт, колканын ке паты, сáңхвасэгыт. Кол кйвырт óлнэ нимсарэкват тай вáңклыгтэгыт.

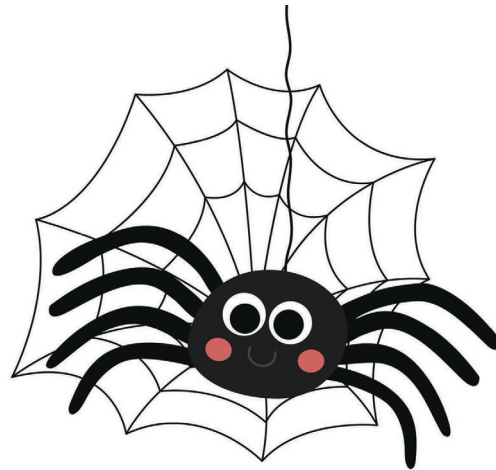
Акв порат нимсарэква та мánь нýнь тáври áлмаястэ, номсы: «Ань полщ тотэгум, Тóрумн нóх-хáңхёгум, ёлы óлнэ мáхманув тох та капыртэгыт, нýнил пáхвтхатэгыт».

Нýнь тáври вистэ, сэ-тапэ хосыт нóх та хáңхи

Тóрум нупыл. Нóх-хáх-нэтэ мус нýнэ акваг та яныгми, та яныгми. Тóрум палт ёхтыс, нýне янгыг ёмтыс.

Нимсарэква лави:
– Сунсэн, Тóрум ойка, ёлы óлнэ мáхманын хумус танай нýнил пáхвтхатэгыт. Нýнь щар ат сáлитэгыт, сáңвхияныл, порс ветран вуцкасыяныл. Наң, Тóрум ойка, тащир вáрен, аквман тáл нýнь тáл вос óлэгыт, савалэгыт. Тóнт нýнь тэнутыг ловиньтаңкве тах патыяныл.

Ань Тóрум хот-кантму-вес:



– Щар, сóль лáвёгын. Туи ты ёмтыс, ракуңкве та óвылтахты, тувыл рёг та вáри. Нýниг яныгмам пумыт хот та щарвэсыт, мáхум нýнь тáл та хулытсыт. Тáл сыс нýнь уртым тэсыт, нýнь тáл

саваласыт. Ос нýнил пáхвтхатункве воссыг ат патсыт, ургалым óнщункве патсаныл.

Татьяна Семёнова Тасманова мóйтэ Л.ТЕТКИНА нэпакн хансыстэ

Лүймә сәрипос
(Северная заря)
№ 2 (1308), 25.01.2024
Соучредители
Дума, Правительство
ХМАО – Югры
Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО – Югры

Редакция
ВРИО главного редактора –
Рагимова Н.В.
Телефон (3467) 33-24-02
Заместитель главного редактора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72
Ответственный секретарь –
Узель В.В.
Телефон (3467) 33-23-09

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52
E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru
Отпечатано:
ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, д. 14.

Индексы 04399, 54399
Тираж 1710 экз.
Заказ 264
Цена свободная
Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения редакции.
Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной

службы по надзору
в сфере связи,
информационных
технологий и массовых
коммуникаций
по Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.
Свидетельство
о регистрации
ПИ №ТУ 72-00795
от 23 января 2013 г.

12+



Ангелина омаге-әтяге ёт



Финно-угор агит касэгыт

Өлнэ мātэ ос мāхум ёмас сымыл Эрунтыянэ

Ты этпос вāt нупыл атыт хōтал – Татя хōталыг лāваве. Ты нэ пёс порат өлмёт мāньлат агит-пыгыт ўргалым воритотыс.

Тувыл ханищтахтын агит-пыгыт тав нам-хōталэ кастыл мўйлысыт, таимāгыс ётыл «День российского студенчества» хōталыг намтвес. Ты кастыл мāн ань акв мāньщи āги урыл хансэв.

Ангелина Вахрушева ЮГУТ ханищтахтын āги, тав ляххал тотнэ хōтпаг китыт курсыт ханищтахты. Мōлты тāl вāt сāграпнал этпост Ангелина «Мисс студенчества Финно-угрии» касылт касыс ос «Мисс хранительница традиций» мāгыс мўй-лупсал мўйлултавес.

Тонт Ханты-Мансийскан финно-угор мирытныл онтолов агит ёхталасыт. Тāн пуссын университет-тыт ханищтахтэгыт ос кāсың такви өлупсатэ урыл мāнь кина-охса пōслыс, таве суссылтастэ ос та урыл потыртас.

Мāн округут ты университет нōх-патнэ мāгыс Ангелина Вахрушева касыс. āги тох лāвыс: «Югра мā сака сōтың ос шуниң мā, ос щар яныг сōт – тыи тот өлнэ мāхум».

Югорский университет сосса мāхум пёс наканыл элаль тотнэ мāгыс сāv тэла вāри. Ангелина Кондинский район Шугур пāвылт самын патыс, тот яныгмас, школа ёмщакв āстламе мāгыс сōрни мёталил майвес.

Ань такви щёмьятэ урыл таи потыртас:

– Ам āтям мāньщи хум, тав наме Игорь Александрович Вахрушев, тав пāвылт МЧС колт рўпиты. Омам наме Наталья Николаевна, тав клуб-колт кўцаиг өлы.

Шугурт школан ялум порат āнумн хури пōслуңкве, ййквуңкве ос эргуңкве мўстыс.

Мāнь пāvлың мāt яныгмам āгиришитн-пыгришитн сāvсыр тэлат вāнэ хōтпатн нётвэсүв. Тох Инна Сергеевна Бринстер ёт ййквнэ накытын ханищтахтасүв, Валентина Валерьевна Калинина ёт эргысүв.

Тувыл Ханты-Мансийск ўсн ёхтумум порат тамле тэлатн мощ сэръёрыг

ханищтахтуңкве патсум. Университет ханищтахтын коныпал ам мōт пўм-щалан утыт тāра-паттысанум.

Ты ўст сāvсыр спортивный колыт, театрыт, музеит өлэгыт. Таимāгыс сымум хот-щāгтым өлы. Тувыл ам «Винил» нампа эргын колн ялуңкве патсум.

Тот Алёна Куимова мāщтырыг эргуңкве мāнав ханищтастэ. Олкёмт, ам аты ос вāслум, хумус сāvсыр турсуил нётнэг эргуңкве рови.

Тувыл амки палтумт өс акв хащтāl вāрмаль осн-паттысум. Мōлты тālт театр-кружокн ялсум ос тот «Не забывай» намаим ёнгил щёпитавес. Ты ёнгил Мария Вагатова «За жизнь. За счастье» намаим потре щирыл вāрвес.

Ам тув вōввёсум ос матыр-āti вāруңкве кāсасасум, ань таимāгыс сака щāгтым өлэгул. Тонт ам сāv мāхум ёт вāйхатасум, тōваныл ёт ёмщакв юрщхатасум ос номсэгул, тамле тэлат элаль вāруңкве вёрмёгул тах.

Тонт ты ам университет

пāлыл кāсалавёсум ос финно-угорский мāньлат мāхум халт касыланылт касуңкве лāvвёсум.

Матахмат хōталыт сыв мāн тув щёпитахтуңкве патсүв, тув кит вāти кина пōслысүв, акватэ округув ос университетув өвылтыт, мōтанэ сосса мāхум пёс накыт ос өлупсаныл урыл. Ань āнумн нётум хōтпатын пўмашипа лāтың лāvёгул.

Тувыл сāvсыр финно-угорский университетытныл агит Ханты-Мансийскан ёхтысыт, – ты марийка, кит сараныг ос кит удмурткаг, мокша ос эрзя āгииг, ёрн ос ам мāньщи āги.

Тāн ётаныл хўрум хōтал сыв яныг касылын щёпитахтасүв, та сыв мāнки халувт вāйхатсүв, юрщхатсүв ос мāнки рўтыг өлнэ миранув урыл сāvнув вāңкве патсүв. Тыт өлнэ мāхумн өс потыртасүв.

Ам ань кит тāl университетт ханищтахтынэм сыв иң элаль номсахтэ-гул, хоты хōтпаг ос хōт рўпитаңкве патэгул. Студентыг өлнэ пора – сака ёмас ос пўмыщ өлупса, туп тав молях ойгпи. Ам пуссын вāнэ мāхманумн шуниңыщ ос пустагыл өлуңкве лāvёгул.

Тамара МЕРОВА